

EL TRADICIONALISTA

SORTIRA ELS DISSAPTES

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de la Forsa, 8, baixos
Tota la correspondència al Director

| PREU DE SUSCRIPCIÓ | |
|--------------------|-------------------------|
| Gerona. | 4'50 pessetas trimestre |
| Fora. | 2 " " |
| Extranger. | 2'50 " " |

Pago per adelantat

Any II | Gerona 9 de Abril de 1904. | Núm. 54

Secció Relligiosa

SANTS DE LA SETMANA

Dia 9. Dissapte. Sta. Maria Cleofé y sta. Cassilda, v.
Dia 10. Diumenge. de Quasimodo. Sta. Celeriana v. y m., filla de Vich, s. Ezequiel prof. y s. Florenci, m.
Dia 11. Dilluns. S. Lleó Magne, p. y sta. Florencia, m.
Dia 12. Dimars. Ss. Verona y Zenón, mrs, fills de Tarragona.
Dia 6. Dimercres. S. Hermenegildo, m. en Tarragona, y s. Justí, m.; se v. a Sant Quintí de Mediona.
Dia 14. Dijous. S. Feliciá, m.; se v. a Barcelona, y s. Telm. c.
Dia 15. Divendres. Stas. Basilissa y Anastassia, mrs.

CUARANTA HORAS

Avuy se trovan a la iglesia de la Congregació y Diumenge comensaran a la de las Adoratrius.



AVIS IMPORTANTÍSSIM

Recordem al suscriptors de **EL TRADICIONALISTA** que encara no s'han posat al corrent del pago que ha vensut ja el primer trimestre de l'any actual y que el periódich no viu pas de l'ayre del cel. Poden remetre l'import en sellos de correu de 10 y 15 céntims, lo qual no es pas gayre difícil puig en totas las localitats hi ha estanch. Ademés hem de fer constar, ab greu sentiment, que algunas personas a las que hem enviat el periódich desde son primer número, se l'han menjat sense retornarne cap dels 54 que portém publicats y are al passarlos hi el rebut, se negan a pagarlo. A aquestos senyors los hi habém de fer present que aixó no es pas propi de carlistas.

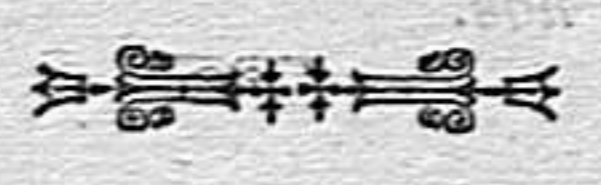
PER QUÉ SOM TRADICIONALISTAS?

Després del de Deu l' amor més digne y enobleixedor es el de la Patria: aymém-la donchs. Pro ¿qu' es la Patria? El gran Mella ens ho ha dit més d' un cop: la Patria no es la tera que s' trepitja, ni l' estat, les lleys, ó la dinastia qu' ens governa, no es tampoch l' hegemonia del poble que s' vol assimilar los altres qu' esclavisa; la Pa-

tria es aquell conjunt de lligams qu' unifican un poble y forman d' ell una personalitat jurídica. L' amor de la Patria es una extensió del de la familia y tan natural es l' un com l' altre. Y per la mateixa rahó d' esser tan natural y d' haverlo tingut los pobles tots del món, havém de pensar que sobre d' aqueix amor ha assegurat la Providencia alguna de les lleis de la bona marxa de la societat, com ab l' amor maternal ha assegurat l' existencia dels primers anys de la nostra vida y en el físich la inestinció del humá llinatge. ¡Aymém la Patria! ¡No sofoquém en nosaltres aquet sentiment tan natural y digne qu' únicament aixís ab justicia podrém esser reputats de bons ciutadans! Aymém la fé dels nostres passats, les costums y tradicions que ns caracterisan, la nostra hermosa y benaurada parla, y tot lo que constitueix la fesomia de un bon catalá y d' est modo serém patriotas, aymarém la Patria.

El Rey com lo primer dels ciutadans déu esser lo primer patriota; baix lo seu govern paternal hi ha d' amparar lo patriotisme de les diferentes regions de son estat, y com a Rey que per un igual deu esser per tots, ha de procurar per un igual l' exaltament de totas les regions, servant los seus furs y llibertats, sens haverhi preferencias odiosas: un Rey aixís es lo lligam d' unió de tots los seus vasalls dels que s' veu sempre aymat com se n' veuren Carles I y Felip II, y baix los plechs de la bandera tradicional se veuen extendres monarquias de lliures ciutadans en quins dominis ja may lo sol s' hi pón. Per aixó nosaltres som tradicionalistas y volém per R... a D. Carles VII.

APES.



Un dato per l' historia del comtat de Besalú

En lo terme de Juinyá, prop de la Vila de Besalú, s' ha celebrat un acte que la modestia y bon fi dels iniciadors, enemichs dels platets y bombo, fa altament simpátiich y mereix un aplaudiment, que l' hi enviém de tot cort. Plantar una creu ahont las generacions passadas n' hi plantaren un' altre ab motiu d' un fet que la tradició nos ha trasmés, á mes d' esser ven relligiós y erhistiá per lo que la Creu simbolisa, es ben d' agrahír que hi hagi quins renovin la memoria á las generacions presents y venideras, de lo que s' perderia en la fossa del oblit, y seria un dato menos per l' historia de nostre poble.

Una fulla impresa, qu' ha vingut á nostras mans, firmada per el notable paleógrafo y distingit literarat D. Joaquim Matas, Notari de Besalú, nos relata el per qué de la «Tradició referent á Creu del Cavaller de Faras, prop de la Comtal Vila de Besalú, Provincia de Girona» y diu:

«**TRADICIÓ referent á la Creu del Cavaller de Faras, prop de la Comtal vila de Besalú, provincia de Girona.**»

«Succehi que en temps del feudalisme hi hagué un Senyor ó Cavallér, anomenat de Faras—qual torra y casa senyorial encara avuy se trova en lo poble de Faras, parroquia foránea de Besalú—qui volguent sortir á la cassa un dia de festa al matí, ordená al capellá de la parroquia de Juinyá, ahont tonia éll jurisdicció, que no digués la missa fins y á tant que éll tornés de sa expedició. Lo capellá esperá tant com pogué, segons son ministeri, á dir la missa, que al fi tingué que comensar, siguent encara ausent lo Cavaller. Est al arripar y veurer la missa camensada se enfurestí tant, que posá una fletxa en lo arch y matá en lo altar al celebrant. Lo poble allí reunit que ho vegé, murmurá promte del acte, y tement sas iras, lo Cavaller sortí de la iglesia y fugí cap á sa torre de Faras, siguent luego perseguit per lo poble, que lo atrapá en sa fugida y lo matá á pedradas y á bastonadas. Donada noticia del cas al Senyor del Castell de Salas, del Comtat de Besalú, y al Comte de Perelada, aquestos feren penjar de la forca lo cadavre del Cavaller aliá mateix hont era, y després feren construir una creu de pedra en lo

mateix Hoch, pera recordansa del fet, y confiscant tots sos bens los donaren al hospital de Girona.»
»Fins aquí la tradició.»

Dita Creu, anomenada sempre *La Creu del Cavaller*, se mantingué dreta, segons recorda algún vehid' aquesta terra, fins al any 1835: en que algún malfactor la derrivá; y en substitució de ella, lo Rvt. D. Ramón Olivet, Pbre., de Juinyá, y lo notari de Besalú D. Joaquim Matas, determinaren aixecar aquesta altra de ferro, sobre un pilar y sócul de pedra, de uns quinze palms de alt tot plegat, pera continuar la memoria de dita tradició y per alcansar algún *Pare nostre* per los difunts; previ lo permís del dueny del terreno D. Albert Estebanell.

S' han ofert generosament á concórrer á los gastos de esta Creu, ademés dels iniciadors, D. Domingo Boada, D. Joan Ros, de Besalú; don Salvador Olivet, de Juinyá; D. Joseph Compte, de Saus; D.ª Julia de Ferrer, de Besalú; D. Francisco J. Monsalvatje, historiador del Comtat de Besalú; D.ª Josepha de Ivero, D. Carlos de Aulet, y D. Joan de Bosch, vehins de Besalú.

Aquesta relació se inclou dintre una forta ampolla de vidre aparejada en la base de la Creu, junt ab un preciós romans inspirat en dita tradició, escrit per la poetisa D.ª Trinitat Aldrich, y varios periódichs.

Assistiren al alsament de la Creu dita los abaix firmats, y resan junts un *Pare nostre* per las ánimas del Purgatori, especialment per las dels protagonistas del drama relatat. Avuy dia nou de Mars del any de 1904, segont del Pontificat de Pio X.—Firmas.

En fermansa de la veritat del fet que tansmet dita tradició, se pot alegrar:

1.ª Extrayentho de la cronologia dels *Senyors del Castell y termès de Salas* que hi ha inédita, que al any de 1261, 3 nonas Janer, devant de Ramon Prat, Notari de Besalú, se feu una divisió de tot lo honor que fou de Bernat de Salas, un de tals Senyors, entre sos sucesors, y consta que ab la divisió dels bens que li pertanyeren se compregueren los set cavallers principals que també formaban part de son patrimoni. La divisió se feu entre Ramón de Ampurias, Senyor, de Salas, com á successor directe del senyoriu; Guillerma Soler, Senyora del Castell de Montpalau de Argelaguer, feudataria del de Salas y Bernat Vidal, Senyor del cartell de Bes-

